

Rätt leverans i rätt tid: om Sveriges stöd till Ukraina

SOFF

Bakgrund

Regeringen har tidigare i veckan presenterat det 15:e och hittills största militära stödpaketet till Ukraina sedan Rysslands fullskaliga invasion inleddes förra året. Paketet, värt 7,1 miljarder kronor, inkluderar bland annat stridsbåt 90, mindre snabbgående motorbåtar, undervattensvapen, artilleriammunition, luftvärnssystem, pansarvärnsrobotar, granatgevär, handgranater, sjukvårdsutrustning, sjuktransportfordon, livsmedel samt ekonomiskt stöd för Ukraina att köpa fler av stridsfordon 90. Dessutom inkluderas finansiella donationer till bilaterala och multilaterala projekt för att stärka Ukrainas försvarsförmåga samt möjligheten för regeringen att skänka försvarsmateriel till Ukraina och tillföra medel för återanskaffning av materiel enligt föreslagen proposition.

Paket 15 hanteras huvudsakligen i en kommande extra ändringsbudget tillsammans med medel för stödpaket 14, vilket inkluderar ytterligare 700 miljoner kronor. Den totala ändringsbudgeten uppgår till 8,2 miljarder kronor. Med detta tillägg och de nya åtgärderna på 7,1 miljarder kronor når det totala svenska militära stödet till Ukraina sedan Rysslands invasion nu 30 miljarder kronor.

International Fund for Ukraine

IFU, eller International Fund for Ukraine, är en finansieringsmekanism som har skapats för att möjliggöra för internationella partner att bidra med finansiellt stöd för att skaffa militär utrustning som är av hög prioritet för Ukraina. Denna fond syftar till att säkerställa en kontinuerlig tillförsel av militärt stöd till Ukraina till 2024 och framåt.

Fonden administreras av det brittiska försvarsministeriet på uppdrag av flera länder, inklusive Storbritannien, Norge, Nederländerna, Danmark, Sverige och Litauen. Dessa länder, tillsammans med andra partners som Island och Australien, har hittills utlovat över 900 miljoner pund till IFU.

IFU använder en strukturerad upphandlingsprocess för att skaffa militär utrustning enligt Ukrainas prioriterade behov. Processen involverar nära samarbete med den ukrainska regeringen för att fastställa kapacitetskrav. Dessa krav lanseras sedan i upphandlingsrundor, Urgent Bidding Rounds (UBR). Hittills har tre UBR ägt rum.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

International Fund for Ukraine

Detaljerade krav och möjligheter annonseras och förmedlas genom det brittiska försvarsministeriets Defense Sourcing Portal (DSP). Det fungerar som den strategiska plattformen för att hantera upphandlingar och tillhandahålla information om nya möjligheter till upphandling. Leverantörer från hela världen kan skicka in intresseanmälningar via DSP.

Sverige har under 2023 i samband med det tolfte stödpaketet riktat stöd till den brittiska internationella fonden för Ukraina med ett särskilt stödpaket på 140 miljoner kronor. Det svenska bidraget år 2023 syftade till att stödja fondens mål att förse Ukraina med både efterfrågad och nödvändig militär utrustning som möter Ukrainas prioriterade behov.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

En svensk fond som möter Ukrainas behov

Att de svenska militära stödpaketen möter de prioriterade behov som Ukraina identifierar är av yttersta vikt. Den brittiska finansieringsmodellen IFU har visat på ökad effektivitet i att förse Ukraina utifrån efterfrågade och prioriterade behov.

Regeringen har aviserat att de vill ha riksdagens bemyndigande för en miljard svenska kronor att fritt disponera för koalitionsupphandlingar. I praktiken kan det handla om att ett antal länder går samman och upphandlar till Ukraina. Det kan vara inom ramen för olika konstellationer, mellan nordiska länder, olika medlemsländer inom EU eller mellan NATO-länder. Processen lär gå till på så sätt att ett land får i uppdrag att leda samarbetet för koalitionsupphandlingarna. Sverige för då över likvida medel till det land som leder respektive upphandling.

Det är ett fungerande tillvägagångssätt, i synnerhet för att hantera stora och tunga system. Det säkerställer dock inte levereras i kort perspektiv till Ukraina. Erfarenheterna från den brittiska fonden visar även att det inte kommer mindre företag till del som skulle kunna förse Ukraina med andra behov.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

En svensk fond som möter Ukrainas behov

Erfarenheten visar också på att äldre, beprövade system valts vilket inte bidrar till nya och innovativa lösningar. Ukraina behöver mycket mer. Och det finns ett bättre sätt, att Ukraina får finansiering för att upphandla uniformer, kroppsskydd, drönare, satellitmottagare och liknande direkt från företag i Sverige utifrån deras mest prioriterade behov.

De svenska stödpaketen stödjer Ukrainas kamp mot Ryssland, men som Ulf Kristersson pekat på syftar stödpaketen likväl till att skydda Sverige. Det är därför av yttersta vikt att det svenska militära stödpaketet möter de behov som Ukraina faktiskt identifierar.

Ukraina vill även se att företag i Sverige etablerar samarbete och produktion direkt i Ukraina. En fond ökar möjligheten, eftersom det ger flexibilitet till Ukraina att rikta och styra upphandling utifrån deras strategiska behov. Svenska staten bör därför avsätta en finansiell fond som Ukraina kan använda för att upphandla materiel direkt av svenska företag utifrån Ukrainas egen bedömning av identifierade behov.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

En svensk fond som möter Ukrainas behov

Det finns möjlighet att rikta beställningar från FMV till företag i Sverige eftersom det är ett svenskt säkerhetsintresse att stödja Ukraina. I praktiken innebär detta att mellanhänder tas bort och det blir en förenklad process för Ukraina att kunna upphandla direkt – eller med stöd från FMV - från företag i Sverige utifrån prioriterade behov. Dessutom säkerställer detta att Ukraina får aktuell och modern utrustning för de medel som svenska staten avsätter till ändamålet.

SOFF föreslår:

Att försvarsutskottet föreslår riksdagen att utreda förutsättningarna för en statlig riskkapitalfinansiering som möjliggör för Ukraina att upphandla materiel direkt från svenska företag.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen